

Rapport fra undersøkelse om hjorteviltforvaltning

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hitra kommune

Møtedato

09.09.2024

Saknr

58/24

Saksbehandler Eva J. Bekkavik**Arkivkode** FE-217, TI-&32**Arkivsaknr** 22/133 - 9**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar undersøkelse om hjorteviltforvaltning til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp forbedringsforslagene i rapporten:
 - a. Ramme inn prosessen som fører frem til fastsettelse av minsteareal for hjortevilt tydeligere.
 - b. Ivareta det faglige perspektivet i hjorteviltforvaltningen i større grad.
 - c. Revidere arbeidsavtalen med utmarksrådet fra 2015.
 - d. Ved revidering av forvaltningsplanen må målstrukturen forbedres ved å gjøre tydelige skiller mellom mål, delmål og tiltak.
 - e. Fremskaffe datagrunnlag som favner om hele målsettingen.
 - f. Være tydeligere på hvordan datagrunnlaget er benyttet.
 - g. Arbeide videre for å bygge opp datagrunnlaget som gjelder rådyr og elg.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan forbedringsforslagene er fulgt opp innen 31.01.2025

Vedlegg

Rapport fra undersøkelse - Fastsetting av minsteareal for uttak av hjortevilt

Saksopplysninger

Kontrollutvalget og kommunestyret har i sin vurdering av risiko og vesentlighet i Hitra kommune vurdert "Planarbeid – Plan og forvaltning Vilt" som et viktig område å se nærmere på i 2023/2024.

Kontrollutvalget fikk orientering om viltforvaltningen på kontrollutvalgets møte 13.2.2023.

Orienteringen ga innblikk i flere forhold som gjorde en forvaltningsrevisjon av hele viltforvaltningen mindre aktuelt. Utvalget drøftet likevel behovet for å gjennomføre en svært begrenset forvaltningsrevisjon eller en undersøkelse av beregningsgrunnlaget for tildeling av vilt.

Kontrollutvalget bestilte en undersøkelse av viltforvaltningen på sitt møte 13. mars 2023 (sak 13/23), prosjektplan ble behandlet på utvalgets møte 25.09.2023 (sak 37/23).

Revisjon Midt-Norge SA har på bakgrunn av bestillingen fra kontrollutvalget formulert følgende problemstillinger for undersøkelsen:

- Beskriv Hitra kommunens prosess for fastsettelse av minsteareal for uttak av hjortevilt.
- Beskriv opplysninger og tallmaterialet som legges til grunn for vedtaket om minsteareal for uttak av hjortevilt.

Undersøkelsen er avgrenset til Hitra kommune sin forvaltningsplan for 2022-2024 og prosessen som ledet fram til denne planen. Revisor presiserer i rapporten at dette er en undersøkelse, og ikke en forvaltningsrevisjon og har derfor ikke vurdert data opp mot revisjonskriterier, og konkludert i rapporten.

Metode

For å innhente relevant og tilstrekkelig data for å svare ut kontrollutvalgets bestilling har revisor hentet inn dokumenter fra kommunen som enten beskriver prosessen med fastsettelse av minsteareal, eller som beskriver rollene til involverte parter.

Revisor har hentet inn fellingsresultater for hjort og rådyr, og oversikt over vårtellinger som er blitt benyttet som grunnlag for bestemmelsen om minsteareal. Revisor har gjennomført intervjuer med tre ansatte i kommunen, en leder for utmarksrådet, og en pensjonert forsker innenfor biologi, for å få ulike perspektiv på hvordan prosessen har vært.

Revisor har hatt et kort oppsummerende møte med kommunedirektøren, med påfølgende høring av rapporten. Kommunedirektøren hadde ingen innspill i høringsrunden.

Revisors kommentar

Prosesen som fører frem til fastsettelse av minsteareal er godt dokumentert i møtereferat fra Hitra kommune og Hitra utmarksråd. Den inneholder mange aktører som har flere roller de skal ivareta. Mange som bidrar til beslutning i utmarksrådet eller som politikere, er også grunneiere. Utfordringen til habilitet øker kravet til å sette opp en ryddig prosess.

Revisor er usikker på om vedtaket som ble gjort i kommunestyresak PS82/20 ble fulgt opp på en tilstrekkelig måte. Utmarksrådet tar tak i rulleringen av forvaltningsplanen for hjortevilt, med utgangspunkt i arbeidsavtalen fra 2015.

Utmarksrådet omtales som et faglig råd. Revisors oppfatning er at rådet utgjør den største interessentgruppen. Rådet ser ut til å ha langt flere interesser i hjorteviltforvaltningen enn kun å ivareta et faglig perspektiv.

Lovverket plasserer ansvaret for hjorteviltforvaltningen på kommunedirektøren. I forvaltningsprosessen i Hitra kommune er en stor del av dette ansvaret lagt til utmarksrådet. Dette er dokumentert i arbeidsavtalen med utmarksrådet. I avtalen står det blant annet at det er utmarksrådet som innstiller. Viltforvalter kan få være sekretær, men har ingen stemmerett. Vedtaket i PS82/20 flytter også ansvar bort fra kommunedirektøren. I dette stiller kommunedirektøren svakt hvis hun skal være en garantist for en kunnskapsbasert tilnærming.

Dokumentet «Mål og retningslinjer for forvaltning av Hjortevilt i Hitra kommune» inneholder svært mye informasjon. Den inneholder et rettslig grunnlag, ansvarsfordeling, mål, tiltak i hjorteviltforvaltningen, i tillegg til datagrunnlaget for fastsetting av minsteareal for hjortevilt. Hitra kommune har en bred strategisk målsetting for hjorteviltforvaltningen. I forhold til denne målsettingen fremlegges ikke datagrunnlag som belyser næringsperspektivet i hjorteviltforvaltningen. I dokumentet settes det opp et mål om at «sett hjort» skal brukes som et grunnlag til fastsetting av minsteareal, en slik statistikk finnes ikke i forvaltningsplanen, og ordningen er i liten grad etablert i Hitra kommune. Det er variasjon i omfanget på datagrunnlaget for de tre hjorteviltartene. Revisor anser datagrunnlaget for utviklingen av elg og rådyr som begrenset. Kommunen har en målsetting om å utvide datagrunnlaget for elg og rådyr.

Dokumentet foreslår en målsetting knyttet til uttaket med bakgrunn i vekt på antall dyr. Det opplyses at dette går imot anbefalinger i Miljødirektoratets veiledere. Hvis det ligger en kunnskapsbasert tilnærming bak vurderingen, burde det kommet frem tydeligere frem hvilken metode kommunen har brukt i sin innstilling.

I forvaltningsplanen skilles det i liten grad mellom mål, delmål og tiltak.

Revisors forbedringsforslag

- Ramme inn prosessen som fører frem til fastsettelse av minsteareal for hjortevilt tydeligere, ved hjelp av politisk forankrede bestillinger.
- Kommunedirektøren kan vurdere å ivareta det faglige perspektivet i hjorteviltforvaltningen i større grad.
- Revidere arbeidsavtalen med utmarksrådet fra 2015.
- Ved revidering av forvaltningsplanen kan målstrukturen forbedres. Dette ved å gjøre tydelige skiller mellom mål, delmål og tiltak.

- Kommunedirektøren kan vurdere å fremskaffe datagrunnlag som favner om hele målsettingen.
- Kommunedirektøren kan være tydeligere på hvordan datagrunnlaget er benyttet.
- Arbeide videre for å bygge opp datagrunnlaget som gjelder rådyr og elg.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat mener at revisor har svart ut problemstillingene som var satt for undersøkelsen. Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering og legge den frem for kommunestyret med forslag om at revisors forbedringsforslag følges opp av kommunedirektøren.